

PROIECT MICROECONOMIE

PREDUT NICOLETA CLAUDIA

***CONTABILITATE SI INFORMATICA DE GESTIUNE
IDD, ANUL I, GRUPA 1***

BIBLIOGRAFIE

Manual de Economie - Editura Economica, Bucuresti 2000

Gheorghe Cretoiu - Economie

Mircea Cosea - *Curs de economie*, Editura Tribuna Economica, Bucuresti 2003

Dictionar de Economie - Editura Economica, Bucuresti 2007

COST PRODUCTIVITATE, PRET

Economia termen sinonim cu activitatea economica, se refera la realitatea economica latura inseparabila a existentei umane. Dintre activitatiile omului, cea mai cuprinzatoare, care il defineste pe om ca specie este munca, aceasta consta din acea activitate constienta prin care oamenii, pornind de la nevoile lor isi prefigureaza scopurile actiunii, isi formuleaza si apara interesele cauta si creeaza mijloacele adecvate atingerii *telurilor propuse*.

Activitatea economica este un domeniu fundamental si complex al al activitatii umane care corespunde ansamblului faptelor, actelor si reactiilor oamenilor, concretizate in comportamente si decizii privitoare la atragerea si folosirea resurselor economice rare, in vederea producerii, distributiei, schimbului si consumului de bunuri, in functie **de nevoile** si interesele sale.

Satisfacerea nevoilor presupune un **COST**.

In comportamentul producatorului (si al consumatorului) **costul** constituie un indicator economic de o mare insemnatate: inainte de a intreprinde ceva, el isi formeaza intrebarea , aparent simpla, cat costa? Astfel costul reprezinta un criteriu si un instrument de comparare in alegerea variantei de productie si de de consum atunci cand este vorba de materii prime, masini, utilaje, instalatii, angajarea de salariati, ca si in cazul aprovizionarii cu alimente, etc.

Costul de productie reprezinta totalitatea cheltuielilor efectuate si suportate de catre intreprindere pentru producerea si desfacerea de bunuri materiale si servicii.

Importanta costului

In economia de piata, **costul** constituie un instrument economic extrem de util in fundamentarea si adoptarea deciziilor privind alocarea resurselor, volumul si structura productiei, marimea sau restrangerea ofertei de marfuri, inovarea tehnologica etc. Atunci cand efectele sau rezultatele variantelor de proiect sunt egale, criteriul de alegere a variantei optime il reprezinta nivelul mai scazut al costului. Totodata, se manifesta tendinta de calculare a costului in cele mai diferite structuri ale activitatii; astfel, prezinta interes nu numai costul de productie in general, ci si costul de distributie, costul muncii, costul educatiei, sanatatii, informatiei, administratiei, timpului, datoriei (imprumutului), costul vietii, inflatiei, somajului, crizei, reformei economice, costul combaterii crimei, arestarii si condamnarii, pedepsei, costul ecologic, costul externalitatilor negative etc.

De asemenea, costul se analizeaza si se urmareste in conditiile in care se accentueaza interdependentele dintre ramuri, subramuri, dintre agentii economici, incat ceea ce intr-un loc constituie pret de vanzare al produselor respective, intr-un altul, el reprezinta costul factorilor de productie achizitionati. In consecinta, variatiile de pret se transmit in lant, ca efect propagat, si in costuri.

Calculul economic, functionarea si dezvoltarea activitatii pe principiul eficientei iau in considerare **relatia dintre cost si pretul de vanzare** la fiecare bun economic, relatie ca de la parte la intreg. Costul (C) desemneaza numai o parte a pretului de vanzare (P), si anume cheltuielile suportate de catre agentii economici, iar excedentul pretului (peste costul de productie) reprezinta profitul (pr) sau beneficiul. Astfel, pentru fiecare unitate de produs, sunt valabile egalitatile: $P = C + pr$; $C = P - pr$. In conditiile unei anumite marje de profit, marimea costului exercita presiune asupra pretului.

Marimea costului este determinate de totalitatea cheltuielilor efectuate pentru producereasi desfacerea de bunuri economice, la un moment dat.

Exista 3 tipuri de cost:

- Costul global:(reprezinta cheltuielile necesare obtinerii unui volum de productie dat, dintr-un bun) cost fix, cost variabil, cost total.
- Costul mediu:(sau cost unitar exprima costurile globale pe unitat de produs) costul mediu fix, costul mediu variabil, costul mediu total.
- Costul marginal: exprima sporul de cost total necesar pentru obtinerea unei unitati suplimentare de productie.

Costul mediu total este dependent de costul marginal.

Factori de care depinde evolutia costului mediu:

- a) consumul de factori de productie pe unitatea de produs;
- b) nivelul productivitatii;
- c) pretul factorilor de productie utilizati, care se formeaza pe piata, adica pretul la care se achizitioneaza materii prime, materiale, masini, combustibili, utilaje, salariile ce trebuie platite lucratorilor etc.

La un nivel dat al consumului de factori pe unitatea de produs (sau pe unitatea de rezultat), scaderea pretului de achizitie al factorilor duce la micșorarea costului mediu și invers. Atunci când pretul factorilor ramane constant, iar consumul acestora pe unitate de produs se micșoreaza, are loc, de asemenea, micșorarea costului mediu. Marimea costului pe unitatea de produs este influentata și de schimbarea caracteristicilor și a calitatii produsului etc.

Importanta reducerii costului.

Comportamentul producatorului rational fata de cost rezulta direct din scopul obiectiv al activitatii sale — maximizarea profitului — care trebuie sa se bazeze pe rationalitate in mobilizarea si alocarea resurselor, pe spirit de competitie si cunoastere bazata pe calcul economic. Pentru a-si spori profitul, el ar trebui sa mareasca volumul productiei vindute. Cum orice intreprinzator se confrunta cu unele restrictii, printre care caracterul limitat al resurselor economice si cu preturile factorilor de productie si ale marfurilor date de piata, in conditiile concurentei perfecte, va putea sa-si realizeze scopul reducind consumurile specifice cu factorii de productie sau, altfel spus, marind randamentul factorilor. Deciziile producatorului depind de elasticitatea cererii. In situatia unei cereri elastice, el va maximiza productia cu costul total global; in conditiile unei cereri inelastice, va minimiza costul total global pentru obtinerea unei productii date. In acest ultim caz, are loc o eliberare de resurse economice cu care agentul economic va trece la organizarea fabricarii unor noi produse, largind oferta de bunuri si/sau servicii. Reducerea costurilor materiale de productie exprima, in acelasi timp, gospodaria rationala a resurselor naturale — petrol, gaze naturale, minereu de fier, lemn etc. —, grija pentru mediul natural, responsabilitate pentru dezvoltarea economico-sociala durabila.

Reducerea costului de productie determina stabilitatea sau chiar reducerea preturilor, cresterea competitivitatii produselor in lupta de concurenta atat pe piata nationala, cit si pe piata externa.

In vederea reducerii costului, producatorul trebuie sa caute si sa gaseasca rezervele de reducere a consumurilor de factori de productie, sa actioneze simultan in toate compartimentele intreprinderii, asupra tuturor factorilor productie, in toate fazele activitatii economice si sa aplice masurile posibile de diminuare a costurilor in concordanta cu exigentele competitiei impusa de piata.

Reducerea costului de productie trebuie sa aiba loc fara influente negative asupra calitatii bunurilor materiale si serviciilor, ci, dimpotriva, concomitent trebuie sa se asigure un spor de calitate. Reducerea costurilor pe seama reducerii calitatii este antieconomica. Totodata, tendinta generala impusa de concurenta pe piata este ca bunurile economice sa incorporeze in costurile lor cit mai putina materie prima, munca de inalta calificare si sa fie obtinute cu cea mai moderna tehnologie.

Elemente esentiale in activitatea de reducere a costului

Producatorii au in vedere urmatoarele:

- a) isi aleg procesul de productie cel mai eficient, nu numai din punct de vedere tehnic, ci si economic si ecologic;
- b) urmaresc sa cumpere factori de productie, pe cat posibil, la preturile cele mai mici, fara neglijarea calitatii si sa reduca costurile de functionare a lor;
- c) micșorarea consumului de factori de productie pe unitatea de rezultat prin marirea randamentului lor;
- d) asigurarea reducerii costurilor in toate fazele muncii, nu numai in producerea nemijlocita de bunuri economice, ci si in fazele de cercetare si proiectare, in domeniul gestiunii si conducerii;
- e) realizarea obiectivelor stabilite, tinand seama de resursele disponibile, de conditiile de productie existente, in contextul restrictiilor de ordin economic;
- f) identificarea produselor care genereaza consumuri energetice mari si a produselor care aduc pierderi, imprimarea unui caracter preventiv activitatii de minimizare a costurilor, cu ajutorul metodelor moderne de calcul si evidenta.

Micșorarea costurilor necesita ridicarea nivelului de calificare a lucratorilor, perfectionarea echipamentelor tehnice de productie, a tehnologiilor de fabricatie, a activitatii de administrare, de gestiune si conducere, stimularea materiala, cresterea productivitatii etc.

Relatia cost-productivitate

La un pret dat al factorilor de productie, costul mediu si costul marginal se afla in raport invers proportional fata de *productivitate*. Astfel, costul de productie mediu se micșoreaza atunci cand productivitatea medie creste si invers. Costul marginal se reduce atunci cand productivitatea marginala creste si, invers, el se mareste cand productivitatea marginala scade. Daca se presupune ca factor variabil doar munca, atunci costul marginal este sporul de cost al muncii asociat la o variatie marginala a productiei, iar productivitatea marginala este productia suplimentara asociata la o unitate suplimentara de munca. Drept urmare, la un salariu dat, costul mediu al muncii se afla in raport invers proportional fata de productivitatea medie a muncii, iar costul marginal se afla in raport invers fata de productivitatea marginala a muncii.

Cunoasterea costului de productie are o deosebita importanta pentru conducerea intreprinderii, nevoia de gestiune economica presupune o riguroasa masurare a costului care permite: alegerea celei mai bune alternative de productie pe termen scurt, evaluarea nivelului eficientei si fundamentarea politicii de reducere a cheltuielilor sin nu in ultimul rand stabilirea **PRETULUI** de vanzare al productiei.

Pretul este un instrument al pietei si un indicator al realitatii, care in virtutea cerintei de corelare a cererii cu oferta capata un caracter complex ce este amplificat in contextul actualului dinamism economico-social, atat de caracteristicile pietei pe care se manifesta, cat si de cadrul legislative care reglementeaza formarea preturilor, el insusi perfectibil.

Pretul unui bun sau al unei resurse este un element care arata la ce trebuie sa renunte pentru a se obtine respectivul bun sau resursa.

O definitie a pretului, unanim acceptata este cea formulata inca din antichitate de catre Aristotel si Xenofon care prezinta pretul ca o cantitate de moneda pe care cumparatorul este dispus si o poate oferi producatorului (vanzatorului) in schimbul bunului pe care acesta il prezinta pe piata. Acesta este pretul absolut. De obicei pretul este exprimat in termeni banesti (pret absolut), dar poate fi exprimat in termenii cantitatii din alt bun la care trebuie sa renunte pentru procurarea produsului necesar (pretul relativ). Rezulta ca daca toate preturile cresc in aceeasi proportie, preturile absolute cresc, dar relativ raman neschimbate. Un altfel de pret este pretul etalon care reprezinta pretul unui bun asupra caruia se convine; de cele mai multe ori acesta se fixeaza asupra salariului nominal sau asupra unor bunuri reprezentative pentru aprecierea nivelului de trai.

Indiferent de optica sub care este privit, pretul masoara ceva. La intrebarea “ce masoara pretul” principalele scoli economice au dat explicatii diferite cunoscute ca teorii ale pretului, acestea sunt:

- Teoria clasica a pretului

In teoria clasica a pretului are suport (substanta) in valoare economica a bunurilor supuse tranzactiilor, valoare determinata de consumul de factori de productie si de remuneratiile revendicate de catre posesorii acestora.

- Scoala neoclasica a fundamentat teoria subiectiva a pretului dupa care acesta este determinat de utilitatea marginala si raritatea respectivelui bun, de cantitatea in care bunul se afla comparativ cu trebuintele si cererea solvabila.

Valoarea economica si pretul unui bun sunt cu atat mai mari cu cat el are o unitate marginala mai mare si este mai rar.

- Teoria mixta sau teoria contemporana a valorii economice si pretului a fost elaborata in prima treime a secolului si apartine in principal Scolii de la Cambrige. Se pleaca de la premisa ca cele doua teorii anterioare nu sunt opuse (desi ele asa au aparut), ci doar explicatii incomplete si solutii parțiale privin valoarea economica si pretul. In acest sens pretul este determinat atat de consumul de factori de productie, cat si de utilitatea marginala si raritatea bunului.

Preturile imbraca diferite forme, in functie de de formarea lor:

1. preturi libere, care se formeaza pe baza conditiei pietei; se gasesc in modelul pietei pura si perfecta.
2. preturi administrate care sunt rezultatul deciziilor statului si a altor centre de forta economica (monopoluri, monopsonuri, oligopoluri etc)
3. preturi mixte sunt cele care functioneaza efectiv in statele cu economie de piata si rezulta din intersectarea mecanismului pietei, avand elemente ale “mainii invizibile”.

Reglementarea pretului se manifesta atunci cand guvernul adopta legi care impun o limita superioara sau o limita inferioara pentru pretul unui bun sau serviciu destinat vanzarii-cumpararii. Statul intervine in domeniul pietei prin impunerea unor limite maxime de pret atunci cand bunul tranzactionat se afla in cantitate insuficienta. Daca cerere este superioara ofertei, pretul se majoreaza, rezultatul care este influentat legal prin fixarea unui plafon peste care nivelul pretului nu trebuie sa se ridice, deoarece puttea de cumparare a banilor nu ar putea suporta depasirea acestui pret de control. Guvernul poate impune si o limita minima sub al carei nivel preturile nu pot cobori.

Funcțiile pretului in economia concurentiala

1. Functia de calcul, de evaluare si masurare a cheltuielilor, rezultatelor, veniturilor, fluxurilor si circuitului de ansamblu care se deruleaza la toate nivelurile si toti subiectii actiunii economice.

2. Pretul informeaza agentii economici asupra starii de tensiune dintre resurse si nevoi. Cresterile preturilor absolute si relative semnifica cresterea tensiunii si invers, cu cat pretul este mai ridicat cu atat respectivul bun este potential mai insuficient in raport cu nevoile.

3. Pretul are o puternica incarcatura informationala pentru elaborarea deciziilor privind alegerea producatorilor si cumparatorilor.

4. Pentru producatori, prtul este principalul element prin care isi recupereaza cheltuielile, asigura profitul si creaza premisele pentru continuitatea activitatii economice.

5. In anumite conditii, in special cand se practica preturi administrate, pretul este un factor de redistribuire a veniturilor si parimoniului intre diferite categorii de agenti, ramuri si sectoare de activitate.

Importanta preturilor a crescut in ultimul timp atat la nivel microeconomic cat si macroeconomic:

- pretul apare in toate tranzactiile de piata
- dereglementarea din unele industrii a condus la dezvoltarea concurentei prin pret
- agentii economici si cumparatorii au devenit mai constienti de existenta si rolul pietei
- modificare valorii monetare intensifica concurenta prin produs

Procesul complex al formarii preturilor se manifesta diferit in functie de natura produsului si gradul sau de omogenitate, de numarul agentilor economici producatori si cumparatori si forta lor economica, de interesele urmarite si strategia adoptata de acestia, de obiectivele firmelor participante la schimb si informatiile detinute privind *piata*, de criteriile alese si raspunsurile date la intrebarile traditionale ce, cat, cum sa produca, respective sa consume fiecare agent economic

Pretul de pe piata perfecta se formeaza in functie de raportul dintre cererea agreata si oferta agreata la nivel impus de cantitatea determinata dintre venitul marginal si costul marginal, adica la care agentii economici inregistreaza profit maxim.

Pretul de monopol (monopolul :situatia in care un produs unic al unui bun omogen este in prezenta unei infinitati de cumparatori) se formeaza in functie de raportul de cerere totala si oferta firmei monopoliste la nivel impus de cantitatea determinata de egalitatea dintre venitul marginal, adica la care agentii economici inregistreaza profit maxim.

Pretul firmelor *oligopoliste*, cand firmele au costuri de productie identice, ele coopereaza in vederea practicarii unui pret unic pe piata, producand si comercializand cantitati egale de bunuri. Pretul unic se formeaza la acel nivel al productiei la care venitul marginal corespunde costului marginal pa ansamblul industriei-acest lucru permite maximizarea profitului fiecărei firme in parte din cadrul ramurii. Iar daca costurile de productie nu sunt identice, se pastreaza aceiasi regula de formare a pretului a pretului unic.